אמרי שמואל

בא

פניני תורה ומוסר מדרש והלכה
על פרשת השבוע

נערך ונילקט מתוך השיעור השבועי
מפי בנו של קדושים האדמו"ר
הרב **שמואל שמעון טולידאנו** שליט"א

יו"ל ע"י בית המדרש מוסדות התורה והחסד **"בית מאיר"**
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
אשדוד תשפ"ב

©
כל הזכויות שמורות
למכון להוצאת ספרים
שעל ידי מוסדות התורה והחסד
"בית מאיר"
ע"ש כ"ק מרן האדמו"ר הצדיק
הגה"ק רבינו **מאיר אבוחצירא** זיע"א
רחוב העצמאות 39
רובע הסיטי אשדוד
מייל : sisat2@gmail.com
לפרטים: 058-4150707

כל המעוניין להקדיש את החוברת להצלחה, לרפואה או לעלוי נישמת,

ניתן לפנות ל:058-4150707

לקבלת החוברת

במייל או בוואצפ, ניתן לשלוח הודעה

במייל- sisat2@gmail.com | בווצאפ: 058-4150707

ואלה יעמדו
על הברכה

חוברת זו מוקדשת

לברכתו והצלחתו של

יחיאל ואקנין בן אסתר

שיזכה בקרוב לזיווג הגון משורש נישמתו

ושהקב"ה ימלא כל מישאלות ליבו לטובה ולברכה

ויזכה לבריאות איתנה ופרנסה טובה שפע ברכה

והצלחה בכל מעשה ידיו, אמן.

אני אבוא ביחד אתך

נאמר בתורה (י, א) "ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, למען שתי אותותיי אלה בקרבו".

ולכאורה, היה צריך לומר הקב"ה למשה לך אל פרעה? ומפני מה נקט הקב"ה בלשון בא? אלא שהקב"ה אמר למשה בא אל פרעה ואני אלך אתך ביחד, כי משה לא רצה ללכת לבד שמא הטומאה של פרעה תשפיע עליו, לכן אמר לו הקב"ה למשה בוא אל פרעה ואני אבוא יחד אתך.

ככל שתבקש יותר יהיה קשה יותר

הקב"ה אומר למשה רבינו בוא אל פרעה ותבקש ממנו שישחרר את בני ישראל מארץ מצרים, אבל הקב"ה אומר לו עוד - דע לך שפרעה לא יסכים לשחרר את בני ישראל מארץ מצרים, כי אני הקשיתי והכבדתי את ליבו, כמ"ש (ז, ג) "ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותותיי ואת מופתי בארץ מצרים".

ואמרו רבותינו שהכוונה בהכבדת הלב היא שהכבדתי הוא מלשון כבד כמו כבד של בהמה, כי הטבע בעולם שהבשר על ידי הבישול נעשה רך, וככל שהבשר מתבשל יותר כך הוא נעשה רך יותר, אבל יש חלק אחד שככל שמבשלים אותו יותר הוא נעשה יותר קשה וזהו הכבד, וכמו שהכבד ככל שמבשלים אותו הוא נעשה יותר קשה, כך אמר הקב"ה למשה - דע לך שהלב של פרעה נעשה קשה כמו כבד, וככל שתבקש ממנו להוציא את בני ישראל מארץ מצרים כך הוא יותר ויותר יכביד את ליבו.

כח הבחירה

וידוע שאחד מיסודות התורה הוא שיש לאדם בחירה בין טוב לרע, והבוחר בטוב יקבל שכר והבוחר ברע ייתן על כך את הדין, וזהו היסוד של כל החיים בעולם הזה וזהו היסוד של כל התורה.

וכך היה מבריאת העולם, שכשהקב"ה

פרשת בא

ברא את האדם הראשון הוא הזהיר אותו שלא יאכל מעץ הדעת, ובזה הקב"ה בחן את אדם הראשון האם יבחר בטוב או ברע, ומאז זהו הניסיון של האדם בכל רגע בחייו בעולם הזה, ויש מלחמה תמידית עם היצר הרע שמושך את האדם כל הזמן לצד הרע ויצר הטוב שמושך אותו לצד הטוב, והתורה מעידה (בראשית ו, ה) "וכל יצר מחשבות ליבו רק רע כל היום", וזו מלחמה תמידית כל הזמן בין הטוב לרע.

והקב"ה ברא את האדם בעולם הזה בצורה כזו שיש לו כח לבחור בין טוב לרע, שהרי הכל נגזר על האדם עוד קודם שנולד כמו שהגמרא במסכת נידה (דף טז ע"ב) אומרת, "דריש ר' חנינא בר פפא, אותו מלאך הממונה על ההיריון לילה שמו, ונוטל טיפה ומעמידה לפני הקב"ה ואומר לפניו - רבש"ע, טיפה זו מה תהא עליה גיבור או חלש, חכם או טיפש, עשיר או עני, ואילו רשע או צדיק לא קאמר כדר' חנינא, דא"ר חנינא הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שנאמר (דברים י, יב) "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'", וכמו שאומרת לנו התורה (דברים יא, כו) "ראה אנוכי נותן לפניך היום ברכה או קללה", הקב"ה אומר לנו אני נותן לפניך שני דרכים דרך של ברכה ודרך של קללה ואתה תבחר באיזו דרך ללכת, דרך של ברכה אלו חיים עם אמונה בבורא עולם חיים עם מצוות ועם מעשים טובים, ודרך של קללה אלו חיים בלי אמונה ובלי מצוות ומעשים טובים, והקב"ה מבקש מהאדם "ובחרת בחיים", בחר בדרך של החיים האמתיים שאלו חיים של תורה ומצוות ואמונה בבורא עולם שזו הדרך הישרה ביותר.

בדרך שאדם רוצה לילך

הגמרא אומרת (מכות דף י ע"ב) "אמר רבה בר רב הונא אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב הונא א"ר אלעזר, מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים [ניתן להוכיח מהתורה מהנביאים ומהכתובים את הדבר הבא] בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו, מן התורה דכתיב (במדבר כב, יב) 'לא תלך עמהם' וכתיב (במדבר

כב, כ) 'קום לך אתם', מן הנביאים דכתיב (ישעיה מח, יז) 'אני ה' אלוקיך מלמדך להועיל מדריכך בדרך תלך', מן הכתובים דכתיב (משלי ג, לד) 'אם ללצים הוא יליץ'", ועוד נאמר בגמרא (יומא דף לח ע"ב) "אמר ריש לקיש מאי דכתיב (משלי ג, לד) 'אם ללצים הוא יליץ ולענווים ייתן חן', בא ליטמא פותחין לו בא להיטהר מסייעין אותו", הקב"ה רוצה שהאדם יעשה תשובה אבל האדם בוחר את הדרך, ואם בוחר בדרך של תשובה הקב"ה מסייע לו ואם בוחר בדרך של טומאה הקב"ה פותח לו אבל לא מסייע לו בדרכו זו.

כל אחד יכול להיות כמשה רבינו

הרמב"ם כותב (הלכות תשובה ה, א-ב) "רשות לכל אדם נתונה. אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו. ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו. הוא שכתוב בתורה (בראשית ג, כב) 'הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע'. כלומר הן מין זה של אדם היה יחיד בעולם, ואין מין שני דומה לו בזה העניין שיהא הוא מעצמו בדעתו ובמחשבתו יודע הטוב והרע, ועושה כל מה שהוא חפץ ואין מי שיעכב בידו מלעשות הטוב או הרע.

אל יעבור במחשבתך דבר זה שאומרים טיפשי אמות העולם ורב גלמי בני ישראל, שהקדוש ברוך הוא גוזר על האדם מתחילת בריתו להיות צדיק או רשע. אין הדבר כן, אלא כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבנו או רשע כירבעם, או חכם או סכל או רחמן או אכזרי או כילי או שוע וכן שאר כל הדעות. ואין לו מי שיכפהו ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים, אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאי זו דרך שירצה. הוא שירמיהו אמר (איכה ג, לח) 'מפי עליון לא תצא הרעות והטוב'. כלומר אין הבורא גוזר על האדם להיות טוב ולא להיות רע. וכיון שכן הוא נמצא זה החוטא הוא הפסיד את עצמו. ולפיכך ראוי לו לבכות ולקונן על חטאיו ועל מה שעשה לנפשו וגמלה רעה. הוא שכתוב אחריו (איכה ג, לט) 'מה יתאונן אדם חי' וגו'. וחזר ואמר הואיל ורשותנו בידינו ומדעתנו

עשינו כל הרעות ראוי לנו לחזר בתשובה ולעזוב רשענו שהרשות עתה בידינו. הוא שכתוב אחריו (איכה ג, מ) 'נחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה' וגו'".

הקב"ה מחכה לאדם

וכאן נשאלת שאלה גדולה, הרי הקב"ה נתן לאדם כח של בחירה בין טוב לרע, אבל אם הקב"ה שולל מהאדם את כח הבחירה למה שהאדם ישלם על שעושה רע, וכאן הקב"ה אומר למשה רבינו בוא אל פרעה כי אני הכבדתי והקשתי את ליבו שלא יסכים לשלוח את בני ישראל מארץ מצרים, ועכשיו אני אביא על פרעה ועל ארץ מצרים מכות יותר קשות, ולכאורה למה פרעה משלם על כך שלא שלח את בני ישראל מארץ מצרים אחרי שהקב"ה הקשה את ליבו?

אלא אפשר לתרץ על פי דברי המדרש בשם רבי שמעון בן לקיש, שאמר שבשעה שאדם עובר עבירה פעם ראשונה ופעם שניה ופעם שלישית הקב"ה עדיין מחכה לו מתי יחזור בתשובה, ואם לא חוזר בתשובה הקב"ה מתרה בו ושולח לו סימנים מן השמים שיעשה תשובה, ובתחילה מביא עליו הקב"ה הפסד ממון ואם עדיין לא חוזר בתשובה מביא על גופו ייסורים, ואם לא חוזר בתשובה הקב"ה מקשה את ליבו לתשובה ובסוף נפרע ממנו על הכל.

וכך עשה הקב"ה לפרעה, הביא עליו את המכות שחלק מהם הוא בחינה של הפסד ממון וחלק ייסורי הגוף, ובתחילה הביא מכת דם שיש שם הפסד ממון כמו שאמרו חז"ל שממכת דם התעשרו בני ישראל, שכשהמצרים היו רוצים לשתות מים היו משלמים כסף לבני ישראל, ואחר כך הביא הקב"ה על מצרים מכות שיש בהם ייסורי הגוף כגון צפרדע כינים וכדו', וכשראה הקב"ה שפרעה לא חוזר בתשובה אמר - מכאן ואילך אני מקשה ונועל את ליבו לתשובה ואני אפרע ממנו על הכל.

תמיד אפשר לחזור

אבל צריכים לדעת שגם כשאדם נעשה רשע והקב"ה מכביד את ליבו

לחזור בתשובה, עדיין יש בכוחו של האדם בכל מצב לחזור בתשובה, ואפילו שיהיה רשע גדול עדיין יש בכוחו לחזור בתשובה, אלא עבורו התשובה תהיה יותר קשה כי הלב שלו נעשה כבר אטום לקב"ה, אבל בכל זאת תמיד יש בכוחו של יהודי לעשות תשובה, וכמו שרואים אצל מנשה בנו של חזקיהו המלך, שהיה רשע גדול מאוד והכעיס את הקב"ה אבל בסוף הצליח לחזור בתשובה אע"פ שהמלאכים סתמו בפניו את כל שערי השמים.

וכן אומרת הגמרא (שבת דף לא ע"ב) "דרש רבא בר רב עולא, מאי דכתיב (תהילים עג, ד) 'כי אין חרצובות למותם ובריא אולם', אמר הקב"ה לא דיין לרשעים שאינן חרדין ועצבין מיום המיתה אלא שלבם בריא להן כאולם, והיינו דאמר רבה, מאי דכתיב (תהילים מט, יד) 'זה דרכם כסל למו', יודעין רשעים שדרכם למיתה ויש להם חלב על כסלם", שכאשר הרשע שקוע בעבירה קשה לו לעשות תשובה, אבל תמיד יש כח לאדם לעשות תשובה גם כששקוע מאוד בטומאה, וכך אנו רואים שבני ישראל אע"פ שהיו שקועים במט' שערי טומאה והיו עובדים ע"ז, אבל בשעה שעשו תשובה ועזבו את הע"ז והקריבו קרבן פסח, מיד הוציא אותם הקב"ה מארץ מצרים.

ענני במרחב י-ה

ה'נתיבות שלום' שואל, הרי התורה היא נצחית והיא לא ספר היסטוריה לספר לנו על העבר, אלא היא דרך חיים וכל מה שמוזכר בה נוגע בכל יהודי בעבר בהווה ובעתיד, ומה שלא נוגע גם בהווה ובעתיד לא מוזכר בתורה, ולכאורה למה התורה מאריכה לספר לנו על יציאת מצרים, הרי סיפורים אלו שייכים לעבר ובהכרח אם הם מוזכרים בתורה סימן שהם נוגעים בהווה לכל יהודי ויהודי, ויש להבין היכן סיפור יציאת מצרים נוגע לכל יהודי בהווה שלו.

אלא שמצרים הוא מלשון מיצר, וכל זמן שאדם חי בעולם הזה התפקיד שלו הוא לצאת מהמצר, דוד המלך אומר (תהלים קיח, ה) "מן המיצר קראתי יה ענני במרחב יה", ולפעמים אדם חושב שהוא נמצא במיצר והכל

חסום בפניו, ובאה התורה ואומרת לו תלמד מעם ישראל שהיו במצרים וירדו למ"ט שערי טומאה, ולכן אפילו אם היצר רע אומר לך אתה כבר ירדת עד התהום אין לך סיכוי להתקרב לבורא עולם, הרי בני ישראל ירדו למ"ט שערי טומאה אבל בשעה שחזרו בתשובה והתקרבו לקב"ה, לא רק שיצאו ממ"ט שערי טומאה אלא נכנסו במ"ט שערי קדושה, וכל זמן שיהודי חי כאן בעולם הזה הוא יכול לחזור ולהתקרב לבורא עולם ואף פעם לא מאוחר.

כשהקב"ה רוצה הכל אפשרי

נאמר בתורה שכשהתקרב הזמן של יציאת בני ישראל ממצרים, הקב"ה אמר למשה רבנו (יא, ב) "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב", הקב"ה אמר למשה רבנו בלשון של בקשה, בבקשה ממך לך ותאמר לבני ישראל שישאלו מהמצרים כלי כסף וכלי זהב, ואין נא אלא לשון בקשה, שלא יאמר אותו צדיק אברהם אבינו - ועבדום ועינו אותם קיים בהם ואחר כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם, לכן בבקשה שישאלו כלי כסף וזהב כדי שייצאו ברכוש גדול, ואמר משה לקב"ה - רבש"ע, וכי ראית אדם ששונאים אותו ונותנים לו מתנות? והרי המצרים שונאים את בני ישראל שנאה גדולה ומדוע יתנו להם מתנות? אמר לו הקב"ה למשה - אל תדאג, אני אתן חן וחסד לבני ישראל בעיני המצרים, וכל מה שבני ישראל יבקשו יקבלו, והוא מש"כ (יב, לו) "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום, וינצלו את מצרים", והכל נגד השכל וההיגיון אבל באה התורה ללמדנו שאצל בורא עולם אין טבע, ואם הקב"ה נותן לאדם חן וחסד הוא יצליח גם נגד השכל וההיגיון.

וכמו שהמדרש מספר שכאשר הגיע זמן הגאולה, הקב"ה אמר למשה רבינו לך תאמר לבני ישראל, שייקחו את הכבש שהוא האלוהים של המצרים ויקריבו אותו לכבוד בורא עולם, וכשראה הקב"ה את האמונה החזקה של בני ישראל שמסרו נפש על האמונה וכפרו בעבודה זרה, מיד הוציאם ממצרים.

הבוטח בה' חסד יסובבנו

ומסופר שבאו תלמידי הבעל שם טוב ושאלו אותו הרי כתוב (תהלים לב, י) "והבוטח בה' חסד יסובבנו", רבנו, תראה לנו שבורא עולם עושה ניסים מעל הטבע למי שבוטח בו, אמר לתלמידים תשכרו עגלה וניסע לאיזה מקום, ואני אראה לכם שבורא עולם עושה נס גדול מעל הטבע למי שבוטח בו, עלה הבעל שם טוב לעגלה עם תלמידיו והעגלון נסע עד שהגיעו לכפר אחד, וירדו ונכנסו לבית המרזח שהיה ריק ורק בעל הבית היה שם, והתפלל הבעל שם טוב עם תלמידיו שחרית במקום ואחר כך ישבו ללמוד.

לאחר כמה שעות ניכנס אדם עם מקל ודפק שלוש דפיקות עם המקל על השולחן ויצא, ולא הבינו מה עושה אותו אדם, אחרי כמה שעות שוב בא אותו אדם ודפק שלוש דפיקות על השולחן ויצא, והבעל שם טוב ותלמידיו שאלו את בעל הבית מי הוא אותו אדם ולמה הוא דופק על השולחן, אמר להם אותו יהודי בעל בית המרזח - אני שוכר מהפריץ של הכפר את בית המרזח והגיע הזמן לשלם לו את דמי השכירות, והפריץ שלח את השליח לתת לי התראה לפני שהוא לוקח אותי ואת אשתי ואת ילדיי לבית הסוהר, אמר לו הבעל שם טוב -אתה נראה רגוע ובוודאי הכסף כבר נימצא בכיסך, אמר לו - כבוד הרב, האמת שאין לי את הכסף וגם אני לא יודע איך אשלם, אבל אני בוטח בבורא עולם שיעשה לי נס כי רק בורא עולם הוא המפרנס אותי ולא אף אחד אחר בעולם, ובפעם השלישית בא השליח של הפריץ ודפק שלוש דפיקות על השולחן ויצא, ואחרי ההתראה האחרונה בעל הבית לבש את המעיל ובא לצאת מן הבית, שאל אותו הבעל שם טוב לאן אתה הולך? אמר לו אני הולך לפריץ, אמר לו יש לך כסף לשלם? אמר לו לא אבל אני הולך לפריץ וה' יעזור, והבעל שם טוב ותלמידיו יצאו אחריו והסתכלו לראות מה יהיה.

והם רואים שאיזו עגלה נוסעת מול אותו יהודי, ופתאום העגלה עוצרת בצד ויורד ממנה אדם ומדבר עם אותו יהודי וחוזר בחזרה לעגלה וממשיך

פרשת בא

לנסוע, ואחרי כמה רגעים חזרה העגלה וירד ממנה אותו גוי והוריד שק מלא במטבעות כסף ונתן לאותו יהודי, ואותו יהודי המשיך בדרכו ונכנס לבית של הפריץ, בינתיים ניגשו תלמידי הבעל שם טוב לאותו גוי ושאלו אותו - מה היה הדין ודברים שלך עם אותו יהודי? אמר להם - אותו יהודי הוא מייצר יין, והבן שלי מתחתן בשנה הבאה ורציתי להזמין ממנו יין לחתונה, והוא ביקש ממני סכום מאוד גבוה ורצה שאני אשלם לו מראש את כל הסכום, ובהתחלה לא הסכמתי ובסוף הסכמתי וחזרתי ושילמתי לו את כל הסכום, וכשחזר היהודי מהפריץ אמר לבעש"ט ולתלמידיו, שהוא ביקש מהגוי בדיוק את הסכום שהיה צריך לשלם לפריץ וכך הוא שילם לפריץ את דמי השכירות, אמר הבעש"ט לתלמידיו - רואים אתם? כשיהודי בוטח בבורא עולם בביטחון גמור הקב"ה עושה אתו ניסים ונפלאות.

מראית ניסים בלבד לא הוזרים בתשובה

בפרשת השבוע אנו לומדים דבר גדול, לפעמים יש לאדם מחשבה אם הייתי רוצה נס גדול הייתי חוזר בתשובה, אבל באה התורה ומלמדת אותנו שמניסים גדולים לא חוזרים בתשובה, וגם אדם שיראה נס גדול הוא יתפעל ממנו זמן קצר ומיד יחזור למעשיו הרעים, וכדי להתקרב לבורא עולם צריך התבוננות, ועל ידי שתתבונן מי ברא את כל הבריאה הזו ולמה באתי לעולם הזה, מיד תגיע לאמונה חזקה בהקב"ה.

ואדם צריך לדעת ולהאמין שיש בורא לעולם שהוא מנהיג את הכל, ואם האדם אין לו אמונה שהקב"ה הוא המנהיג והמשגיח על כל העולם בהשגחה פרטית, אפילו שיראה את הנס הגדול ביותר הוא יישאר רחוק מהקב"ה, כי על כל דבר הוא יאמר שהוא מקרה או שהיה צירוף מיקרים ויישאר כופר בבורא עולם, וכך היה פרעה שאפילו שראה את המכות שהיה בהם ניסים גדולים נגד הטבע

בכ"ז נשאר ברשעו, לכן האדם צריך קודם כל לחזק בלבו את האמונה בבורא עולם, ולדעת שהקב"ה משגיח על כל הבריאה מהדבר הקטן ביותר ועד הדבר הגדול ביותר.

פרעה ראה ניסים גדולים, וביחוד את עשרת המכות ששם הקב"ה הראה את ידו החזקה, ואומר המדרש שהקב"ה הביא עשר מכות על פרעה ולא הביא מכה אחת חזקה, כי הקב"ה בא להראות את כוחו הגדול, ואם היה הקב"ה מביא מכה אחת חזקה על פרעה ועל ארץ מצרים והיו בני ישראל יוצאים ממצרים, היו אומרים שבורא עולם כוחו רק בדבר אחד, אבל כשהקב"ה הראה להם שכוחו בכל, במים ובבעלי חיים ובאדם וברוח ובחושך, ושהוא שולט על כל הבריאה מתחילתה ועד סופה, ועם כל זה בסופו של דבר פרעה ומצרים לא חזרו בתשובה, כי על ידי ניסים לבד לא מתקרבים לקב"ה.

וכן נבוכדנצר מלך בבל לקח את חנניה מישאל ועזריה והכניס אותם לכבשן האש, ופתאום הוא רואה אותם מטיילים בתוך כבשן האש, וא"ל - אני השלכתי שלושה ואני רואה ארבעה, א"ל - הרביעי הוא המלאך גבריאל ששלח אותו הקב"ה לצנן לנו את האש, ועם כל מה שראה נשאר ברשעותו, כי מנס מתפעלים לזמן קצר ואחר כך שוכחים הכל.

וכך מסופר בנביא על נעמן שר צבא מלך ארם שהיה מצורע והלך לכל הרופאים ולא מצא רפואה, ובא לאלישע הנביא וא"ל לך תטבול בירדן ותתרפא והלך וטבל ונתרפא, ונתפעל מאוד אבל לא בא להתגייר אפילו שראה נס גדול, וכל אדם רואה ניסים גדולים במהלך חייו אבל אם לא יתבונן לא יצליח להתקרב לבורא עולם.

המצרים בורחים

הגמרא מספרת (סנהדרין דף צא ע"א) "פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון, אמרו לו - הרי הוא אומר (שמות יב, לו) 'וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום', תנו לנו כסף וזהב שנטלתם ממנו, אמר גביהא בן פסיסא לחכמים - תנו לי רשות

ואלך ואדון עמהן לפני אלכסנדרוס, אם ינצחוני אמרו להם הדיוט שבנו ניצחתם, ואם אני אנצח אותם אמרו להם תורת משה רבינו נצחתכם, נתנו לו רשות והלך ודן עמהן, אמר להן - מהיכן אתם מביאין ראייה? אמרו לו - מן התורה, אמר להן - אף אני לא אביא לכם ראייה אלא מן התורה, שנאמר (שמות יב, מ) 'ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה', תנו לנו שכר עבודה של ששים ריבוא ששיעבדתם במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה, אמר להן אלכסנדרוס מוקדון - החזירו לו תשובה, אמרו לו - תנו לנו זמן שלשה ימים, נתן להם זמן בדקו ולא מצאו תשובה, מיד הניחו שדותיהן כשהן זרועות וכרמיהן כשהן נטועות וברחו, ואותה שנה שביעית הייתה".

אכל לקה ושילם

על הפסוק (י, ב) "את אשר התעללתי במצרים" אומר התרגום - אשר צחקתי במצרים, ומובא בחז"ל משל על מלך ששלח את אחד העבדים שלו לשוק לקנות לו דג, הלך העבד לשוק וקנה דג למלך ובישל את הדג והגישו לפני המלך, וכשישב המלך לאכול טעם מן הדג והרגיש שהדג מקולקל, והמלך כעס מאוד וקרא לעבד ואמר לו - שמע, מי שהביא למלך לאכול דג מקולקל חייב מיתה, אבל בגלל שאני אוהב אותך לכן אני אתן לך לבחור את העונש שלך מבין שלוש אפשרויות, או שתאכל את הדג המקולקל, או שתקבל מאה מלקות או שתשלם קנס מאה מטבעות זהב, אמר העבד - אני מעדיף לאכול את הדג המקולקל, התחיל לאכול את הדג ואחרי שאכל חצי דג אמר - אני לא יכול יותר, אמר המלך - אתה חייב לסיים את כל הדג או שתקבל על עצמך את אחד מהעונשים האחרים, מאה מלקות או שתשלם מאה מטבעות זהב, אמר העבד - אני בוחר לקבל מאה מלקות, התחילו לתת לעבד מלקות ואחרי שמונים מלקות עמד העבד למות, אמר העבד - אני אשלם מאה מטבעות זהב, בסוף נמצא שהעבד גם אכל את הדג המקולקל גם לקה וגם שילם, אומרים חז"ל שהנמשל הוא על פרעה שגם קיבל עשר מכות

וגם שלח את בני ישראל ממצרים וגם שילם שיצאו ברכוש גדול.

כי בשמחה תצאו

בנביא ישעיה כתוב (נה, יב) "כי בשמחה תצאו", והיה אומר רבינו הבעל שם טוב שהפירוש של הפסוק הוא שעל ידי השמחה אפשר לצאת מכל הצרות שבעולם.

כל גזירה שבאה על האדם היא קודם כל באה על הנפש ואחר כך באה על הגוף, ואם האדם בנפש שלו מקבל את הגזירה היא מיד נתפסת גם בגוף, אבל אם הנפש של האדם חזקה ובנפש הוא לא מקבל את הגזרה היא לא תיתפס גם בגוף של האדם.

ובשעה שגזירה נתפסה בגופו של האדם הוא יצליח לצאת מהגזרה רק כשיוציא את הגזירה מהנפש שלו, ועל ידי כך הגזירה תצא גם מגופו.

וכן אנו רואים שבשעה שח"ו אדם חולה, כל הזמן שהנפש חזקה הנפש נותנת כח לגוף להילחם ולהבריא מהמחלה, אבל כשהנפש כבר בייאוש מיד המחלה מכניעה את הגוף והחולה נפטר, ורואים אנשים שהיו במחלות קשות מאוד אבל הנפש שלהם היתה חזקה מאוד ובזכות שהנפש היתה חזקה הצליחו להבריא ממחלות קשות מאוד, ולעומת זאת אנשים שחלו במחלה לא כ"כ חמורה אבל מכיוון שהנפש שלהם הייתה חלשה והגיעו לייאוש, מיד המחלה התגברה עליהם.

ולכן כשהיו באים אצל מור זקננו הקדוש בבא סאלי זצוק"ל והיו מבקשים ברכה לישועה, הצדיק היה אומר תחשוב במחשבה שלך שכבר אין צרה ואין בעיה ואין חולי והכל כבר חלף ועבר, וכשתחשוב כך תהיה בשמחה ומכח השמחה תצא מכל הצרות, וזה היה סוד יציאת מצרים שגם כשהיו בעבדות התנהגו כמו בני חורין.

להרגיש כבני חורין

וכך היה ביציאת מצרים שהגיע זמן של הגאולה של בני ישראל והגיע הזמן של יציאת מצרים אמר הקב"ה

למשה רבינו אף על פי שהגיע זמן הגאולה אני לא יכול להוציא את בני ישראל מארץ מצרים כי בנפש שלהם הם מרגישים עבדים וכל זמן שבנפש הם עבדים הם לא יוכלו לצאת ממצרים וכדי שאני יוכל להוציא את בני ישראל מארץ מצרים לך תגיד להם שיתנהגו כבר מעכשיו כמו בני חורין ולא כמו עבדים וברגע שבנפש הם ירגישו שהם בני חורין מיד אני יוציא אותם מארץ מצרים.

וכך אנו רואים בתורה שכשהגיע זמן הגאולה אמר הקב"ה למשה רבינו - עם ישראל בעצבות גדולה, וכל זמן שהם בעצבות הם לא יוכלו לצאת מן הגלות, לכן לך ותגיד להם שיעשו סעודה וישתו ארבע כוסות של יין ויתנהגו כמו בני חורין, ובזכות שיתנהגו כמו בני חורין יצאו מארץ מצרים, וכך כל יהודי אם הוא בוטח בה' הוא שמח וכל הדאגות שיש כולם השורש שלהם הוא מחסרון באמונה בבורא עולם, וכמו שנאמר בפסוק (תהלים קלא, ב) "אם לא שוויתי ודוממתי נפשי, כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי", שכמו שהתינוק כשהוא בידיים של אמו הוא לא דואג כי הוא בידיים של אמא שלו, כך אדם צריך להרגיש בכל זמן שהוא בידיים של אבא שבשמים של בורא עולם.

למה הקב"ה עדיין לא גאל אותנו

מסופר שאחד מתלמידי הבן איש חי שאל את הבן איש חי שאלה, אנו רואים בתורה שהקב"ה אמר לאברהם אבינו (בראשית טו, יג) "ויאמר לאברם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה", ובסופו של דבר בני ישראל היו במצרים רק מאתיים ועשר שנים והקב"ה ריחם על בני ישראל, ואפילו שלא היו צדיקים ועבדו ע"ז בכל זאת הקב"ה ריחם עליהם והוציא אותם מארץ מצרים, ואנו בדורנו הדרגה שלנו יותר גבוהה מבני ישראל בזמן יציאת מצרים, ומדוע עליהם הקב"ה ריחם ועלינו הוא לא מרחם, ועדיין אנחנו בגלות יותר מאלפיים שנה?

ענה לו הבן איש חי על ידי משל, לאבא שיש לו ילד קטן, וכל זמן שהוא תינוק אפילו שהוא מלכלך את הבגדים ושובר את הכלים שבבית,

פרשת בא

האבא לא כועס עליו כי אין בו דעת אבל כשהילד כבר נעשה גדול והאבא קונה לו בגדים יקרים והבן מלכלך את הבגד או שובר את הכלי, האבא כועס עליו.

והנמשל הוא שבני ישראל במצרים היו בבחינת תינוק, ועדיין לא הכירו את בורא עולם והיו שקועים בטומאת מצרים, אבל אחר כך כשהקב"ה הוציא את בני ישראל ממצרים ונתן להם את התורה ועשה להם ניסים ונפלאות, אמר להם הקב"ה עכשיו אחרי מעמד הרי סיני יש לי תביעה עליכם למה אתם מתרחקים מהתורה והמצוות, ולכן הקב"ה עדיין לא הביא את הגאולה, כי אחרי שיש את התורה ואנו יודעים ומכירים את המעלה של האמונה והקרבה לקב"ה, יש תביעה גדולה כי אנחנו מכירים את הגדלות של בורא עולם, והקב"ה אומר אני אביא את הגאולה כשבני ישראל יעשו תשובה.

פרשת בא

תפילין

בסוף הפרשה התורה מצווה אותנו על אחת המצוות הכי שכיחות בחיי היהודי והיא מצוות תפילין, כמו שכתוב (יג, ט) "והיה לך לאות על ידך ולזיכרון בין עיניך למען תהיה תורת יהוה בפיך, כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים", ושלש מצוות יש בתורה שהם ההיכר והסימן של יהודי, ברית מילה שבת קודש ותפילין.

כתוב בזוהר הקדוש שעל ידי שיהודי קושר את הרצועה של התפילין של יד על הזרוע, הוא קושר ומחבר את לבו לבורא עולם, ובשעה שהוא מניח את התפילין של ראש על ראשו הוא קושר ומכניע את מוחו לקב"ה, ועל ידי שיהודי מניח תפילין בבוקר יש לו כח בכל אותו היום להתגבר על היצר הרע.

וכותב הטור (או"ח לז) בשם השימושא רבה "גדולה מצות תפילין, שכל המניחן מאריך ימים, שנאמר: "ה' עליהם יחיו". ואמר רבא: כל המניח תפילין ומתעטף בציצית וקורא קריאת שמע ומתפלל, מובטח לו שהוא בן העולם הבא. ואמר אביי: מערב אני בו שאין אש של גיהנם שולט בו. רב פפא אמר: מערב אני בו שכל עונותיו נמחלין. וכל מי שאינו מניחן הוא בכלל פושעי ישראל בגופן. לכך צריך כל אדם להיות זריז בהן".

התכלית של כל התורה והמצוות היא שנאמין שאין מקרה בעולם, והקב"ה משגיח על כל הבריאה כולה בכל רגע ורגע, וכמו שכותב הרמב"ן בפרשתנו "ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצות יצליחנו שכרו, ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו, הכל בגזרת עליון", ודבר זה ראינו ביציאת מצרים איך שהקב"ה משגיח על כל הבריאה כולה, ולכן כדי שנזכור תמיד שהקב"ה מצוי ומשגיח על כל הבריאה, ציווה אותנו הקב"ה לכתוב את פרשת יציאת מצרים בתפילין ולהניח תפילין בכל יום, כדי שנזכור שהקב"ה משגיח על

פרשת בא

כל הבריאה כולה, וכן ציווה אותנו הקב"ה לקבוע מזוזה בפתח הבית כדי שנזכור את בורא עולם בכל רגע ורגע.

הגמרא (שבת דף מט ע"א) כותבת "א"ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי כאלישע בעל כנפים, ... ואמאי קרי ליה בעל כנפים? שפעם אחת גזרה מלכות רומי הרשעה גזירה על ישראל שכל המניח תפילין ינקרו את מוחו, והיה אלישע מניחם ויוצא לשוק, ראהו קסדור אחד רץ מפניו ורץ אחריו, וכיון שהגיע אצלו נטלן מראשו ואחזן בידו, אמר לו מה זה בידך, אמר לו כנפי יונה פשט את ידו ונמצאו כנפי יונה לפיכך קורין אותו אלישע בעל כנפים", ונהפכו התפילין דווקא לכנפי יונה משום שכנסת ישראל נמשלה ליונה, ולכן אומר רבינו האר"י הקדוש שנוהגים לקפל את הרצועות של התפילין משני צדדי הבית כמו כנפי יונה, זכר לאותו הנס שהיה לאלישע בעל כנפיים.

המדרש מספר שהיה יהודי אחד שהיה משנה למלך באחת המדינות, והיה אותו יהודי רחוק ממצוות והיה מלגלג על האחים שלו היהודים שהיו מניחים תפילין, ויום אחד יצא המלך לדרך רחוקה והמשנה למלך היהודי מילא את מקומו של המלך, ויום אחד יצא המשנה למלך ליער ואחד הציידים בטעות זרק חץ ופגע בו והרגו וקברו את המשנה למלך היהודי, וכשבא המלך שאל היכן המשנה? וסיפרו לו שהוא מת וקברו אותו, אמר אני לא נפרדתי ממנו ואני רוצה להיפרד ממנו, לכן בבקשה תתפתחו את הקבר שלו, ופתחו את הקבר שלו וראו שני נחשים, אחד כרוך סביב ראשו במקום של תפילין של ראש ואחד כרוך על היד במקום תפילין של יד, וניסו לגרש את הנחשים ולא הצליחו, ואמר המלך שיקראו לרב של היהודים, ובא הרב ואמר להם שהוא משום שהיה מזלזל במצוות תפילין ולכן נענש בעונש זה.

בזכות התפילין ניצל ממות- מעשה שהיה בשואה

מעשה שהיה עם יהודי בתקופת

פרשת בא

השואה שהיה במחנה אושוויץ בזמן מלחמת העולם השנייה, והגרמנים ימ"ש בכל יום היו מוציאים אלפי יהודים להורג חלק בתליה וחלק ביריות.

ואותו יהודי היו לו תפילין במחנה והיה מקפיד בכל יום להניח את התפילין לכמה דקות, והיה מחביא את התפילין מתחת למזרון בצריף שבו היה ישן, וכל היהודים שהיו אתו בצריף היו עושים תורנות להניח את התפילין לכמה רגעים בכל יום, ויום אחד נכנסו הנאצים ועשו חיפוש בצריף ומצאו מתחת למזרון את התפילין, ושאלו מה זה הדבר הזה? ומיד החליטו ששתי הקופסאות השחורות הללו הן מכשירי קשר לדווח לאויב בזמן המלחמה, ומיד האשימו את אותו בחור שהוא מרגל והעמידו אותו למשפט, וכשעמד למשפט הראו לשופטים את זוג התפילין ואמרו להם שתי הקופסאות השוחרות האלו הם מכשירי קשר שמצאנו אצל המרגל היהודי, ומיד כל השופטים גזרו שדינו מוות בתליה.

והעמידו אותו על שרפרף וקשרו סביב הצוואר שלו את החבל, ולפני שהזיזו את השרפרף שאלו אותו מה הבקשה האחרונה שלך, והוא עמד על מקום מאוד גבוה ועמדו מולו כל היהודים של אותו מחנה וכולם מסתכלים עליו, וגם כל החיילים של המחנה היו סביבו, והוא אמר להם - הבקשה האחרונה שלו היא להניח שוב את התפילין, ונתנו לו רשות להניח שוב בפעם האחרונה את התפילין, והוא נשאר עם החבל קשור סביב הצוואר שלו, ומסרו לו את התפילין והוא הניח את התפילין כשכולם עומדים ומסתכלים עליו איך שהוא מניח תפילין וקורא שמע ישראל, עבר שם קצין נאצי והתחיל לצעוק - מה אתם נותנים לו להניח תפילין ליהודי הזה, אם אתם רוצים להרוג אותו אני אראה לכם איך תהרגו אותו, והורידו את אותו בחור יהודי למטה ונתנו לו שני אבנים גדולות בכל יד, ואמרו לו שישב על הרצפה ויחזיק את שתי האבנים הגדולות אחת ביד ימין ואחת ביד שמאל, ולקחו ברזל ואמרו לו - עכשיו נותנים לך שלושים מכות חזקות, ואם תעזוב אחת מהאבנים שנתנו לך ביד מיד יירו בך בראש,

פרשת בא

ואותו בחור החזיק חזק מאוד וסבל את כל המכות ואחר כך נפל על הרצפה, והגרמנים חשבו שהוא מת ועזבו אותו, ולמחרת באו יהודים כדי לפנות את היהודים שמתו והוא נתן להם סימן שהוא חי והחביאו אותו, וכך הוא ניצל מן השואה ועלה לארץ ישראל והתחתן ונולדו לו שלשה בנים, ואחד הבנים שלו סיפר את המעשה הזה, ואמר שאבא שלו לא היה זהיר בכל המצוות שבתורה, אבל כל החיים שלו הוא הניח תפילין בכל יום במסירות נפש, והיה מזכיר לבנים שלו בכל יום אל תשכחו להניח תפילין, כי בזכות התפילין שהנחתי נשארתי בחיים.

מוסדות התורה והחסד **בית מאיר**

השיעור השבועי

מפי מורנו ורבנו האדמו"ר

הרב
שמואל שמעון טולידאנו
שליט"א

שיתקיים בעזרת ה' יתברך
במוסדות התורה והחסד בית מאיר
רחוב העצמאות 39 רובע סיטי אשדוד

ביום שלישי ט' שבט 11.01.22

בשעה 20:45 בדיוק

לקבלת שיעורי הרב: 058-4150707